

Відгук

**офіційного опонента, кандидата мистецтвознавства, доцента,
завідувача кафедри інструментально-виконавської майстерності
Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка
на дисертаційне дослідження Бобула Івана Васильовича
«Жанрові форми та стильові конотації вокально-естрадного
виконавства в музичній культурі України кінця ХХ-початку ХХІ
століття», представлене на здобуття наукового ступеня кандидата
мистецтвознавства за спеціальністю 26.00.01**

Становлення України як європейської держави все більше спрямовує сучасну українську культуру у своєму потягу до опанування всіх її мистецьких ланок. Сьогодні стан мистецтва є вельми багатограним та складним. З одного боку існують синтетичні види, які відповідно до часу існування використовують весь доступний арсенал засобів виразності та підсилення емоційної складової, а з іншого виникають максимально мінімізовані в своїх виразах жанри.

Музика виступає як система втілення культурної парадигми суспільства, як найбільш доступна людству та близька до побуту та повсякденного життя. При цьому саме розвиток естрадного виконавства є найбільш демонстраційним явищем розвитку чи занепаду національної самосвідомості, дієвою складовою в процесі соціокультурної комунікації.

Якщо розглянути сучасне поле культури, воно вкладається в певні сектори, які мають єдине джерело існування. Вочевидь, що джерелом постають культурні потреби людини, як засіб її самоідентифікації в світі та покликання до впровадження певної діяльності в галузі культури. Українське естрадне мистецтво ХХІ ст. за перше десятиріччя встигає зазначити основні орієнтовні напрямки розвитку. Достатньо строката культура в перші роки Незалежності, наприкінці ХХ ст., ще багато в чому залежна від радянських норм, поступово змінюється на повне засилля російської культури в галузі професійної естетики і тільки на початку ХХІ ст. виходить на самостійний

рівень. Відповідно до цього відроджується потреба вивчення явищ українського естрадного виконавства. Вищезазначене засвідчує доцільність дисертаційного дослідження І. В. Бобула.

Слід наголосити, що в даній роботі не тільки проаналізовано вектори розвитку та диференціації в естрадному мистецтві, а ще й зроблена вдала спроба довести «не легковажність» естрадної музики як розважального, а навпаки вибудовано ієрархію, де масовість трактована скоріше як перевага, ніж недолік. Метою автор вбачає визначення чинників та засобів жанрового формотворення й відповідні до мети завдання, у ході дослідження викриває набагато більше саме у ієрархії естрадного виконавства та його існування в українській музичній культурі.

Методологія дослідження та потужна теоретична база, яка складається з чисельних робіт в галузі естрадно-масової культури та робіт, присвячених природі шлягеру та безпосередньо поняттю творчості особистості, формує підґрунтя для виявлення специфічних стильових та жанрових рис українського естрадного виконавства. *При цьому незрозумілим залишається відсутність звернень до робіт, що присвячені безпосередньо естрадному мистецтву (наприклад І. Богданова, В. Зайцева та часткові розвідки М. Поплавського).*

Наукова новизна є безперечною в контексті вивчення естрадного мистецтва як важливої складової сучасного культуропростору. Особливої уваги заслуговують спроби автора у введенні понять, а саме «нового академізму естрадного вокалу», розвідки в галузь антиномічної природи естрадних жанрових та стильових форм.

Дисертація має логічну структуру, зміст та рівень висвітлення різновекторності естрадного українського мистецтва. Робота складається з анотації, переліку публікацій, вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Тут слід наголосити, що додатки є безперечним доказом глибокої обізнаності дисертанта в досліджуваній ним темі.

Незаперечну цінність має особистий внесок дисертанта, його власна виконавська діяльність дозволила викрити нові складові та визначити майбутні вектори дослідження в галузі вивчення естрадної вокальної музики. Вивчення змісту та еволюції української вокальної естради дозволяє позиціонувати її в контексті європейського вектору розвитку та становленню на всесвітньому рівні.

Дисертаційне дослідження містить достатньо переконливе ствердження всіх заявлених позицій, зміст сприяє вирішенню поставлених завдань. В цілому дисертація є необхідною та корисною для використання в дослідженнях, які присвячені вивченню саме сучасного українського мистецтва в контексті його стильового та жанрового розмаїття. Результати можуть бути використані безпосередньо при викладанні дисциплін мистецької спеціальності, зокрема в галузі естрадного виконавства.

Перший розділ характеризується не тільки дискурсом основних теоретичних понять, а й пошуком та виокремленням сьогоденних реалій існування та функціонування вокально-естрадного виконавства. Дисертант визначає основні умови академізації української музики, які розглядає з позицій накопичення музично-виразового та художньо-композиційного досвіду української ментальності. *Але тут хотілося б уточнити, якщо автор виокремлює поняття нової академізації естрадної музики, то що ж постає усталеною академізацією естрадної української музики.*

Особливо вдалим в даному розділі постає звернення до інтерпретаційних позицій «людини співочої», що розглядаються в інтертекстуальній семантичній своєрідності особистості. Звісно, що власна концертно-виконавська діяльність Івана Васильовича дозволяє говорити про таку творчу дію та мистецьке осмислення образної сфери, не тільки ґрунтуючись на теоретичних концепціях, а й відповідно до власних глибинних ресурсів.

Слід відмітити цілком правомірне визначення дисертанта щодо комплексної сутності естрадного виконавця. В цьому комплексі автор вказує

концертно-виконавську, вокально-артистичну, режисерсько-постановочну складову. Щодо останнього хотілося б порекомендувати науково-творчі розвідки Дмитра Левіта, який займається питаннями саме режисури естрадних вокальних номерів й де розглянуто специфіку використання сценічної майстерності саме естрадного виконавця.

Другий розділ детально висвітлює сфери «емоційно-суттєвих» матриць культури, проводить кросаналіз між тематикою оперної жанрової галузі та естрадної вокальної творчості. Заслуговує уваги вивчення магістральних тем творчості. Саме в цьому розділі дисертант розглядає складний процес становлення поняття шлягер в українській естрадній культурі. Цікавим є висвітлення шлягерної специфіки з позицій елітарно-академічних форм. *Водночас виникає питання, а чи можливим здається автору дослідження перехід у зворотному напрямку від шлягеру до академічної форми?*

Вбачається необхідним наголосити, що виконавський досвід Івана Васильовича дозволяє проаналізувати стильові напрямки та системні чинники українського вокально-естрадного виконавства не тільки з теоретичних позицій, а з дійсним зануренням в сферу естрадного виконавства.

Водночас в другому розділі дисертант наводить трактування феномену «зірки», яке викликає певні питання, зокрема, автор зазначає, що «зірка» це не лише зовнішні рими, а й можливість «зірковості» буття. Ця теза викликає певний дисонанс сприйняття, йдеться про те, що реципієнт сприймає певні атрибути життя виконавця як щось недосяжне й тому наділяє виконавця зірковими рисами чи цьому сприяє той факт, що виконавець є носієм споріднених для звичайної «не зіркової» людини почуттів та переживань. *Хотілося б уточнити це відповідно до його тези щодо певного когнітивного контенту, з якого, як він вказує, й формується ставлення до «зірковості» виконавця.*

Позитивно оцінюючу вибір теми, структуру дисертації, рівень викладення та доказовості, переконливість та змістовність в цілому

виникають питання, окрім тих, що зазначені в тексті відгуку, які ще більше спроможні висвітлити тему дослідження та науковий потенціал дисертанта. Одним з таких питань постає той факт, що сьогодні дуже популярні телевізійні вокальні шоу, де виконуються пісні різного стилю та напрямку, як на думку дисертанта, це впливає на жанрово-стильові конотації вокально-естрадного виконавства. Дисертант звертається до цього в тексті дослідження, але хотілося б почути розширену думку.

Також зацікавленість формує кількість існуючих закладів вищої освіти мистецького спрямування з відділеннями естрадного вокалу, як на думку дисертанта, це сприяє розвитку українського естрадного виконавства чи навпаки його занепаду. Йдеться про бажання чи навпаки небажання студентів та викладачів звертатися до надбань українського естрадного мистецтва.

Кандидатська дисертація Івана Васильовича Бобула є самостійним завершеним, методологічно й теоретично обґрунтованим, виконаним на належному фаховому рівні науковим дослідженням, з безперечною актуальністю й науковою новизною. Зміст автореферату та публікації висвітлюють основні положення дослідження

Дисертаційне дослідження «Жанрові форми та стильові конотації вокально-естрадного виконавства в музичній культурі України кінця ХХ-початку ХХІ століття» відповідає вимогам МОН до кандидатських дисертацій, паспорту спеціальності та профілю спеціалізованої вченої ради, а його автор Іван Васильович Бобул заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури.

Офіційний опонент

Кандидат мистецтвознавства,

Доцент, завідувач кафедри

Інструментально-виконавської майстерності

Інституту мистецтв Київського університету

імені Бориса Грінченка

Т. Б. Каблова